

ANNOTATIE

Val in put tijdens werkzaamheden is geen ‘huis-, tuin- en keukenongeval’.

J.H.G. Verweij-Hoogendijk

*Annotatie bij Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 24-01-2017,
ECLI:NL:GHARL:2017:520 (PS-2017-0172, AR-2017-0119)*

Inleiding

Een werknemer is tijdens zijn werkzaamheden ten val gekomen doordat hij zich verstepte, nadat hij de watermeter had gecontroleerd voor zijn werkgever Besto. Deze watermeter bevond zich naast het bedrijfspannd in een betonnen put van 62 centimeter diep. De put had geen treden of iets dergelijks, die het in- en uitstappen zouden vergemakkelijken. De werknemer deed deze werkzaamheden omdat hij enige jaren daarvoor wegens schouderklachten niet meer in staat was om te werken als expeditie- en magazijnmedewerker. De werknemer stelt zijn werkgever Besto aansprakelijk voor de schade die hij heeft geleden door de val. Zowel in eerste als in tweede instantie wordt het beroep op artikel 7:658 BW door de werknemer gehonoreerd. In hoger beroep stelt Besto zich op het standpunt dat het ongeval van de werknemer moest worden gezien als een huis-, tuin- en keukenongeval. In deze annotatie zal worden ingegaan op (de waarde van) dit verweer.

Huis-, tuin- en keukenongevallen

De ‘leer’ omtrent de huis-, tuin- en keukenongevallen – men spreekt ook wel van ‘alledaagse gevaren’, ‘algemeen bekende gevaren’, een ‘ongelukkige samenloop van omstandigheden’, of van het in acht nemen van ‘de normale voorzichtigheid’ door de werknemer (zie annotatie bij PHR 24 april 2015, ECLI:NL:PHR:2015:962, JA 2015/115) – is voor het eerste geïntroduceerd in het kader van de werkgeversaansprakelijkheid in het Broodmesarrest. In dit arrest oordeelde de Hoge Raad dat de werkgever die niet had gewaarschuwd voor een nieuw of geslepen

broodmes niet tekort was geschoten in zijn zorgplicht. In dat verband werd erop gewezen dat het een feit van algemene bekendheid is dat een mes dat geschikt is om zachte puntbroodjes mee te snijden, zo scherp is dat de gebruiker daarvan het gevaar loopt zich bij dat werk te snijden (HR 4 oktober 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE4090, *NJ* 2004/175; T. Hartlief, 'Werkgeversaansprakelijkheid ex art. 7:658. Een nieuwe wind in de Kazernestraat', *WPNR* 2003/6559, p. 934.). Een soortgelijk oordeel gaf de Hoge Raad ook in het zogenoemde Koffievlekarrest, waar een schoonmaakster bij het verwijderen van een koffievlek haar evenwicht was verloren, viel en vervolgens haar vinger brak (HR 12 september 2003, ECLI:NL:HR:2003:AF8254, *NJ* 2004/177 m.nt. G.J.J. Heerma van Voss). Enige jaren later oordeelde de Kantonrechter Deventer dat het vallen van een huishoudtrapje gezien de uitgevoerde schilderswerkzaamheden een risico vormde dat inherent is aan het gebruik van een trap of ladder, zonder onderscheid te maken tussen werk en privé. Een dergelijk risico moet als algemeen bekend worden verondersteld, zeker voor een ervaren schilder als de werknemer (Rb. Deventer, 9 december 2004, ECLI:NL:RBZLY:2004:BG0257, *RAR* 2005/23). Ook in een Arubaanse zaak waar een schoonmaakster na een regenbui was uitgegleden op de buitenvloer bevestigde de Hoge Raad de overweging van het hof 'dat [het] van algemene bekendheid is dat een tegelvloer bij of na regen zo glad kan zijn dat iemand die daarover loopt, het gevaar loopt ten val te komen' (HR 2 maart 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ5834, *NJ* 2007/143). In 2009 oordeelde de Hoge Raad ten aanzien van een chauffeur die was uitgegleden bij een tankstation dat het een feit van algemene bekendheid is dat er bij een tankstation diesel op de vloer kan liggen, wat gladheid kan veroorzaken. Dat de chauffeur ten val was gekomen, was derhalve te wijten aan zijn eigen onoplettendheid (HR 20 februari 2009, ECLI:NL:HR:2009:BF0003, *NJ* 2009/335).

De ingezette lijn door de Hoge Raad naar aanleiding van het Broodmesarrest ziet er op om meer nadruk te leggen op de eigen kennis en verantwoordelijkheid van de werknemer, in die zin dat meer eigen oplettendheid van werknemers wordt gevergd. Met artikel 7:658 BW wordt namelijk niet beoogd een absolute waarborg te scheppen voor de bescherming van de werknemer tegen het gevaar van ongevallen die hem kunnen overkomen. Deze bepaling heeft immers de strekking een zorgplicht in het leven te roepen en verplicht de werkgever zodanige maatregelen te treffen en aanwijzingen te verstrekken *als redelijkerwijs nodig is* om te voorkomen dat de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden schade lijdt. De bepaling legt de werkgever niet de verplichting op om onfeilbaar werkende veiligheidsmaatregelen te treffen om de werknemer volledig tegen gevaren te beschermen (Asser/Heerma van Voss 7-V 2015/250).

De scheidslijn tussen zogenoemde huis-, tuin- en keukenongevallen en de 'gewone' arbeidsongevallen waarvoor een strengere zorgplichttoets geldt, is niet altijd even strak te

trekken. Zo achtte de Hoge Raad in 2007 de werkgever aansprakelijk voor de schade die zijn werknemer (een stukadoor) had geleden toen hij na de beëindiging van zijn werkzaamheden in de woning waarin hij moest werken en waarin hij via de achterdeur naar binnen was gegaan, de woning via de voordeur verliet zich verstapte door een 'onverwacht' hoogteverschil (HR 13 juli 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA7355, RAR 2007/122). In een andere zaak had een werkgever naar het oordeel van de Hoge Raad ook zijn zorgplicht geschonden ten aanzien van zijn werknemer die hij een keer een zwaar voorwerp had laten tillen, waarna er rugklachten optraden. Het hof was in deze zaak tot het oordeel gekomen dat sprake was van een ongelukkige samenloop van omstandigheden, waardoor een bestaande predispositie zich versneld had geopenbaard. De Hoge Raad oordeelde daarentegen dat het een feit van algemene bekendheid is dat het met de hand tillen van een zodanig gewicht door iemand tot wiens normale werkzaamheden dit niet behoort, een serieus gevaar kan opleveren voor het ontstaan van rugletsel (HR 27 april 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ6717, JAR 2007/128). In 2015 concludeerde de advocaat-generaal in een zaak die vervolgens met artikel 81 RO werd afgedaan, dat de werkgever te weinig instructies had gegeven aan zijn werknemer die tijdens schoonmaakwerkzaamheden in een auto over een stofzuigerslang was gestruikeld en ten val was gekomen. Wat mede van belang werd geacht was dat de werknemer een lichte beperking van zijn geestelijke vermogens had, waardoor een grotere zorgplicht op de werkgever rustte, en daarom wellicht ook meer instructies had moeten geven (PHR 24 april 2015, ECLI:NL:PHR:2015:962, JA 2015/115).

Evaluatie

In de onderhavige zaak kon volgens de werkgever het ongeval wel worden geschaard onder een huis-, tuin- en keukeningeval en was er geen sprake van een (potentieel) gevaarlijke situatie. Het in- en uitstappen uit de put was volgens Besto op zich niet gevaarlijk, omdat de afstap op eenvoudige wijze te overbruggen was zonder dat nadere instructies nodig waren. Volgens Besto was de werknemer een ervaren medewerker die bekend was met de situatie. Als hij moeite had met het in- en uitstappen uit de put, had hij eenvoudig zelf een aftstapje/trapje mee kunnen nemen. Met dat laatste argument doet Besto zichzelf de das om, nu het hof op basis hiervan concludeert dat er wel degelijk sprake was van een gevaarlijke situatie als het in de lijn der verwachtingen had gelegen dat de werknemer zelf een trapje zou meenemen. Het hof is bovendien van oordeel dat er geen sprake is van een huis-, tuin- en keukeningeval, nu het dagelijks in- en uitstappen uit een put van 60 centimeter diep zonder afstapje in een normale 'huis-, tuin- en keukensituaties' doorgaans niet voor zal komen. Teruggrijpend op de gedachtegang achter het introduceren van de huis-, tuin- en keukeningevalenleer – het meer nadruk leggen op de eigen kennis en verantwoordelijkheid van de werknemer, in die zin dat meer eigen oplettendheid van werknemers mag worden gevergd als er sprake is van alledaagse

gevaren – is het oordeel van het hof alleszins redelijk. Het in- en uitstappen uit een put van 60 centimeter kan niet worden gezien als een bezigheid die veelvuldig in de privésfeer voorkomt. In dit geval kwam het dan ook niet aan op de eigen verantwoordelijkheid en het inzicht dat van de werknemer mocht worden verwacht, maar werd juist meer inzicht van Besto verwacht ten aanzien van de werkzaamheden van zijn werknemers. Als wel sprake zou zijn geweest van een huis-, tuin- en keukenongeval dan had de werkgever zich in ieder geval dienen te realiseren dat de werknemer een minder goede fysieke gesteldheid had, en naar dat inzicht moeten handelen. De werknemer had immers aangepast werk gekregen en was wellicht al minder stabiel door zijn fysieke beperkingen aan zijn schouders. In dat geval had dat de zorgplicht van Besto voor zijn werknemer vergroot.